

"חדר משלך" – מפגש בחדר הפלאות

נושא יחידת ההוראה: אוצרות של חדר פלאות סביב קוד חזותי

רציונל: יחידה זו היא הצעה לפרויקט סיכום כיתה י', המופיע כחלק מתוכנית הלימוד. היחידה מהווה יישום של ליבת הידע והמיומנויות שנרכשו במהלך שנת הלימודים כולה. התלמיד יתכנן "חדר הפלאות" ווירטואלי. תהליך אוצרות של "חדר פלאות" יהיה מבוסס על מערכת הקשרים אסוציאטיבית, סביב קודים חזותיים, ולא סביב ציר זמן היסטורי או ציר תמאטי-איקונוגרפי כפי שמקובל באוצרות המסורתית-מודרניסטית. תהליך התכנון של חדר הפלאות יאפשר לתלמיד להתנסות באותה עת בחשיבה המובילה ליצירתיות-לצד חשיבה ביקורתית אשר תסייע לו במיון וארגון חדר הפלאות המייצג אותו ואת הרעיון המרכזי שרצה להעביר.

כיתה: כיתה י', פרויקט מסכם לשנה

מטרת על: יישום של כלי החשיבה הביקורתית והיצירתית שנלמדו במהלך השנה באמצעות יצירת תערוכה מסכמת סביב קודים חזותיים

יעדים אופרטיביים (תהליך הלמידה):

1. התלמידים יחשפו למושג "חדרי הפלאות".
2. התלמידים יבינו את ההבדל בין אוצרות של תערוכה רגילה ובין אוצרות של חדר פלאות.
3. התלמידים יבחרו תמה או רעיון מרכזי בו הם מעוניינים לעסוק בפרויקט הסיכום.
4. התלמידים יבקרו בביאנלה לאמנות ועיצוב במוזיאון א"י ויתורו אחרי חפצים או יצירות הקשורים לנושא עליו החליטו.
5. התלמידים ינתחו קודים החזותיים המשותפים של החפצים או היצירות אותם בחרו בתערוכה.
6. התלמידים יאתרו ויבחרו פריטים וייצוגים נוספים ממגוון מדיה בהם מופיע שימוש באותם קודים חזותיים.
7. התלמידים יצרו בסדנה ייצוגים או חפצים משלהם הממחישים את אותם קודים חזותיים.
8. התלמידים יאצרו חדר פלאות וירטואלי הכולל את החפצים או הייצוגים שבחרו ויצרפו הסבר קצר לכל פריט.
9. התלמידים יציגו בפני המליאה את חדר הפלאות שיצרו ויסבירו את הקודים החזותיים הבאים בו לידי ביטוי.

משרד החינוך
מנהל תקשוב טכנולוגיה ומערכות מידע
הפיקוח על מגמת אמנויות העיצוב

מושגים עיקריים שילמדו ביחידה:

חדר פלאות: חדרי הפלאות, אבות הטיפוס של המוזיאון, התפתחו בתקופת הרנסנס באירופה. חדר הפלאות היה אוסף של חפצים ללא קטלוג ברור, ממגוון רחב של מדיה ותחומי דעת. החוט המקשר של חדר הפלאות היה הטעם והאישיות של בעליו. החפצים בחדרי הפלאות כללו פריטים מקוריים ומזויפים מכל סוג שעניין את הבעלים כגון טבע, ארכיאולוגיה, אמנות, היסטוריה, גאוגרפיה וכיו"ב. למעשה, ניתן לומר, כי חדר הפלאות היה מאורגן סביב קודים חזותיים ואסוציאציות המייצגים את האופן בו הבעלים היו מעוניינים להציג את עצמם בפני המבקרים בחדר.

אוצרות: תהליך של בחירה, ארגון, קטלוג ותצוגה של חפצים או ייצוגים שונים באופן המעניק להם משמעות הניתנת לתיווך לצופה. האוצר מחליט על הרעיון המרכזי סביבו יבחר את החפצים או הייצוגים השונים, ולאחר מכן בוחר כאלו בעלי קודים חזותיים המתקשרים לרעיון זה. אופן הארגון והתצוגה הם הדרך בה האוצר מנגיש לקבל המבקרים את הרעיון שלו.

מדיה: צורת הרבים של מדיום. הכוונה היא לסוגים שונים של ייצוגים, חומרים, אופני ביצוע, טכניקות וכיו"ב. למשל ציור, צילום, קולנוע, טלוויזיה, כרזות, תמונות דיגיטליות, כלי תקשורת, וגם – חמר, זכוכית, צבע וכיו"ב.

משרד החינוך
מנהל תקשוב טכנולוגיה ומערכות מידע
הפיקוח על מגמת אמנויות העיצוב

מקורות מידע:

מקורות מידע מרכזיים למורים:
1. תכנית הלימודים לכיתה י', יסודות השפה החזותית, סיכום, עמ' 29 - 31
2. שרמן דבי (אוצרת ראשית), הביאנלה לאמנויות ועיצוב 2020, מוזיאון ארץ ישראל
3. גיל מרקוביץ' מארחת את פרופ' גל ונטורה, המוזיאון לאן חלק 1, המעבדה, כאן הסכתים, 13/08/2020
4. גיל מרקוביץ' מארחת את רותי דירקטור, המוזיאון לאן חלק 4, המעבדה, כאן הסכתים, 20/08/2020
מקורות מידע להרחבה בנושא חדרי הפלאות:
הערך "חדר פלאות" בויקיפדיה
אתר חדר הפלאות – מוזיאון חווייתי אינטראקטיבי בניצנה
אמיר יונתן, סיפור הפליאה, אתר מארב, 03/02/2009
לוין דליה, דריה קאופמן וגילה לימון (אוצרות), חדרי הפלאות באמנות עכשוויות, מהשתאות להתפכחות, מוזיאון הרצליה, 2012
לנדאו סוזן (אוצרת), חדרים אחרים, קולות אחרים, מוזיאון ישראל, 2006
עפרת גדעון, בחזרה לוונדר-קאמר, המחסן של גדעון, 30/03/2013
מקורות מידע להרחבה בנושא אוצרות:
הערך "אוצרות" בויקיפדיה
לימודי אוצרות – לא רק תערוכות במוזיאון, הבלוג של שנקר, 26/09/2018
גאון גלית, אוצרות זה מקצוע, דברים בכנס לרגל 20 שנות פעילות של גלריה פריסקופ, 13/01/2018
חן ענת, מו-זי-או-לו-גית. מה זה אומר להיות אוצרת? איפה לומדים את זה? אוצרות ואמנות, בלוג אישי
צוקרמן רכטר אסנת, אוצרות עכשוויות בישראל, 1965-2010, תל-אביב, 2020

משרד החינוך
מנהל תקשוב טכנולוגיה ומערכות מידע
הפיקוח על מגמת אמנויות העיצוב

תיאור מפורט של תהליך הלמידה

שלבי הלמידה	יעדים	פירוט הפעילות	משך הזמן	דרך ההוראה	אמצעי עזר והמחשה, מקורות מידע
הכנה לקראת השיעור הראשון	התלמידים יחשפו למושג "חדרי הפלאות".	חשיפה לסרטון, כתבה, אתר, קטע מקור בנושא חדרי הפלאות.	גמיש 10 ד' לערך	צפייה/קריאה בבית	<p>סרטונים לדוגמא:</p> <ol style="list-style-type: none"> חדר הפלאות בניצנה אירה אסתרין, העיר שלי היא חדר פלאות האם אתם חושבים מחוץ לקופסא? חדר הפלאות (אנגלית) <p>קטעי מקור לדוגמא:</p> <ol style="list-style-type: none"> הערך "חדר פלאות" בויקיפדיה אתר חדר הפלאות – מוזיאון חוויית אינטראקטיבי בניצנה
שיעור מס' 1 פתיחה לנושא	התלמידים יבינו את ההבדל בין אוצרות של תערוכה רגילה ובין אוצרות של חדר פלאות.	<p>המורה: מציג בכיתה לדיון את המושג אוצרות באמצעות הסבר המושג, צפייה בסרטון, קריאת קטע מקור או הצגת שאלה לדיון.</p> <p>לאחר הבהרת המושג "אוצרות" המורה מציג יצירה/יצירות המתארות חדרי פלאות וידון עם התלמידים במאפייני האוצרות הייחודיים של חדריים אלו:</p> <ul style="list-style-type: none"> - אקלקטיות מבחינת מדיה, נושאים ותחומים - חיבורים אסוציאטיביים 	10 ד' 15 ד'	פרונטלי: בזום או בכיתה	<p>סרטונים לדוגמא:</p> <ol style="list-style-type: none"> מהי תכנית יונה פיישר לאוצרות עכשוויות ומוזיאולוגיה What's a Curator? The Art Assignment PBS Digital Studios Day at Work: Art Curator <p>קטעי מקור לדוגמא:</p> <ol style="list-style-type: none"> הערך "אוצרות" בויקיפדיה חן ענת, מו-זי-או-לו-גית. מה זה אומר להיות אוצרת? איפה לומדים את זה? אוצרות ואמנות, בלוג אישי

משרד החינוך
מנהל תקשוב טכנולוגיה ומערכות מידע
הפיקוח על מגמת אמנויות העיצוב

<p>יצירות לדוגמא:</p> <p>1. ג'ורג' היינץ, חדר הפלאות, שמן על בד, 1666, 93X115 ס"מ</p> <p>2. פרנטה אימפרטו, חדר פלאות, תחריט מתוך הספר "על היסטוריה של הטבע", 1599.</p> <p>3. פרנס פראנקו, חדר אמנות ופלאות, שמן על פנל, 1636, 120X86.5 ס"מ</p>		<p>סה"כ: 25-30 דק'</p>	<p>- חיבורים סביב קודים חזותיים - ייצוג של אישיות הבעלים - עומס</p>		
<p>חלוקה לחדרים בזום או לקבוצות בכיתה סביב מחשב</p>	<p>דיון בקבוצה: בזום או בכיתה חזרה למליאה</p>	<p>15 – 20 ד'</p>	<p>התלמידים: יתחלקו לקבוצות עבודה, בהן ימשיכו עד לסוף התהליך וידונו בשאלה: מהו הנושא המעניין אותם לעסוק בו בחדר הפלאות שלהם. בסוף הדיון תציג כל קבוצה בפני המליאה את הנושא המעניין אותה. המורה: מוביל את הדיון ומדייק אותו</p>	<p>התלמידים יבחרו תמה או רעיון מרכזי בו הם מעוניינים לעסוק בפרויקט הסיכום.</p>	<p>שיעור מס' 1 סיכום שיעור הפתיחה</p>
<p>קטעי מקור וסרטונים אודות התערוכה:</p> <p>1. שרמן דבי (אוצרת ראשית) הבינאלה לאמנויות ועיצוב 2020, מוזיאון ארץ ישראל</p> <p>2. נעם טופלברג, דף מידע אודות התמות שסביבן מאורגנת התערוכה</p>	<p>ביקור ממשי במוזיאון או שיטוט באתר התערוכה וקריאת מידע אודות היצירות והחפצים</p>	<p>גמיש 90 ד'</p>	<p>התלמידים: עבודה קבוצתית א-סינכרונית או ביקור בתערוכה, או מפגש זום עם צוות המוזיאון. המורה: ליווי ודיוק הדיון סביב היצירות</p>	<p>התלמידים יבקרו בבינאלה לאמנות ועיצוב במוזיאון א"י ויתורו אחרי חפצים או יצירות הקשורים לנושא עליו החליטו.</p>	<p>שיעורים מס' 2-3 גוף היחידה (הקנייה והבנית ידע)</p>

משרד החינוך
מנהל תקשוב טכנולוגיה ומערכות מידע
הפיקוח על מגמת אמנויות העיצוב

<p>מחשבים, חיבור לאינטרנט, לוח שיתופי/מצגת שיתופית. קישורים לכלים אפשריים לשימוש: Deekit: כלי דיגיטלי המאפשר לעבוד באופן שיתופי על גבי לוח וירטואלי. ניתן לכתוב בלוח על גבי פתקים, לצייר במגוון כלים ולהוסיף ללוח תמונות. Google Slides: כלי דיגיטלי המאפשר ליצור מצגת שיתופית אינטראקטיבית Realtime board: כלי דיגיטלי המאפשר יצירת שיח ודיון באופן שיתופי Padlet: כלי דיגיטלי המאפשר ארגון ועיבוד מידע על גבי לוח שיתופי</p>	<p>א-סינכרוני או פעילות קבוצתית בכיתה</p>	<p>גמיש 90 ד'</p>	<p>התלמידים: בעקבות הביקור במוזיאון (ממשי או וירטואלי), תיצור כל קבוצת תלמידים לוח שיתופי או מצגת שיתופית של שתי תמונות מהתערוכה העוסקות בנושא שבחרו. יש לצרף פיסקה המסבירה קוד חזותי משותף לשתי התמונות, הממחיש את הרעיון באמצעות המרכיבים החזותיים או האיקונוגרפיה המתוארת. המורה: מקושר ללוח השיתופי או המצגת, מעיר לגבי הטקסט ומדייק אותו. בסדנה – עבודה על ייצוג אישי העושה שימוש באותם קודים חזותיים.</p>	<p>התלמידים ינתחו קודים החזותיים המשותפים של החפצים או היצירות אותם בחרו בתערוכה. התלמידים יצרו בסדנה ייצוגים או חפצים משלהם הממחישים את אותם קודים חזותיים.</p>	<p>שיעורים מס' 4-5 גוף היחידה (הבניית הידע)</p>
<p>מחשבים, חיבור לאינטרנט, לוח שיתופי/מצגת שיתופית. קישורים לכלים אפשריים לשימוש: Deekit: כלי דיגיטלי המאפשר לעבוד באופן שיתופי על גבי לוח וירטואלי. ניתן לכתוב בלוח על גבי פתקים, לצייר במגוון כלים ולהוסיף ללוח תמונות. Google Slides: כלי דיגיטלי המאפשר ליצור מצגת שיתופית אינטראקטיבית Realtime board: כלי דיגיטלי המאפשר יצירת שיח ודיון באופן שיתופי Padlet: כלי דיגיטלי המאפשר ארגון ועיבוד מידע על גבי לוח שיתופי</p>	<p>א-סינכרוני או פעילות קבוצתית בכיתה</p>	<p>גמיש – 120 ד'</p>	<p>התלמידים: יוסיפו ללוח השיתופי או למצגת השיתופית צילום, סרטון (וידאו קליפ, פרסומת וכיו"ב), יצירת אמנות וחפץ יום-יומי, העושים שימוש באותו קוד חזותי, או שוברים את הקוד החזותי, סביב אותו נושא מרכזי. לכל ייצוג או חפץ יש לצרף פיסקה המסבירה את הקוד החזותי בהקשר הנושא המרכזי. המורה: מקושר ללוח השיתופי או המצגת, מעיר לגבי הבחירות והטקסט ומדייק אותן.</p>	<p>התלמידים יאתרו ויבחרו פריטים וייצוגים נוספים ממגוון מדיה בהם מופיע שימוש באותם קודים חזותיים.</p>	<p>שיעורים מס' 6-8 גוף היחידה (הבניית הידע)</p>

משרד החינוך
מנהל תקשוב טכנולוגיה ומערכות מידע
הפיקוח על מגמת אמנויות העיצוב

			בסדנה: סיום עבודה על הפרויקט האישי וצילומו	התלמידים יצרו בסדנה ייצוגים או חפצים משלהם הממחישים את אותם קודים חזותיים.	
<p>קישורים לכלים אפשריים לשימוש:</p> <p>סרטון הדרכה להקמת תערוכה וירטואלית (אנגלית)</p> <p>מדריך למשתמש- בעברית 2016- כיצד להקים תערוכה וירטואלית</p> <p>Thinglink: כלי המאפשר להכין תמונה אינטראקטיבית עם קישורים לטקסט, לתמונות ולסרטונים</p> <p>Microsoft SharePoint : כלי דיגיטלי המאפשר בניית אתרי תוכן ללא מאמץ וללא ידע מקדים לעבודה שיתופית וניהול תוכן.</p> <p>Padlet: כלי דיגיטלי המאפשר ארגון ועיבוד מידע על גבי לוח שיתופי</p> <p>Google Classroom: כלי דיגיטלי ליצירת מרחב למידה וירטואלי</p> <p>Vizia: כלי דיגיטלי המאפשר ליצור בקלות סרטוני וידאו אינטראקטיביים</p> <p>Spark Page: כלי פשוט לבניית אתר</p>	א-סינכרוני או פעילות קבוצתית בכיתה	גמיש – 120 ד'	<p>התלמידים: יבנו את חדר הפלאות הקבוצתי הווירטואלי שלהם. על החדר לאפשר לצופה להסתובב בו על פי בחירתו, להתמקד בחפץ או ייצוג ולקרא אודותיו בטקסט הנלווה.</p> <p>המורה: מקושר לחדר הפלאות ומלווה את העבודה ותהליך האוצרות.</p> <p>כל קבוצה תשתף את המליאה בקישור לחדר הפלאות שלה בפורום משותף</p>	התלמידים יאצרו חדר פלאות וירטואלי הכולל את החפצים או הייצוגים שבחרו ויצרפו הסבר קצר לכל פריט.	שיעורים מס' 8-10 סיכום היחידה (הצגת וארגון הידע)

משרד החינוך
מנהל תקשוב טכנולוגיה ומערכות מידע
הפיקוח על מגמת אמנויות העיצוב

מחשב, מקרן, מסך, חיבור לאינטרנט	בזום או בכיתה	90 ד'	<p>התלמידים: יערכו פרזנטציה של 10 דקות, בה יסבירו למליאה מהו הרעיון המרכזי בו עסקו, מהם הקודים החזותיים האופייניים לו, ויציגו את ארגון חדר הפלאות שלהם. כל תלמיד יסביר אודות היצירה האישית שלו והקשר שלה לנושא ולקודים החזותיים של החדר</p> <p>המורה: מוביל תהליך משוב קבוצתי.</p>	התלמידים יציגו בפני המליאה את חדר הפלאות שיצרו ויסבירו את הקודים החזותיים הבאים בו לידי ביטוי	<p>שיעורים מס' 10-12 סיכום היחידה (הצגת והערכת הידע, המיומנויות והכישורים)</p>
---------------------------------	---------------------	-------	--	---	---

מחון הערכה

אחוז הציון	מדד להצלחה	התוצר המוערך
20%	ידע – זיהוי והסבר של קודים חזותיים משותפים או שונים בין הייצוגים והחפצים השונים	חדר הפלאות הווירטואלי
10%	ידע – אוצרות מנומקת לחדר הפלאות	
20%	מיומנות – הכנת חדר הפלאות הווירטואלי	
30%	יישום ידע ומיומנות – הערכת הפרויקט המעשי האישי (קשר לנושא הכללי, שימוש בקודים חזותיים, טכניקה)	
10%	כישורים – עבודת צוות והשתתפות פעילה של כל תלמיד	
10%	כישורים – עמידה בל"ז	
100%	סה"כ	